



A Fővárosi Ítéltábla a Dr. Pink Marianna Ügyvédi Iroda (felperesi jogi képviselő címe, ügyintéző: dr. Pink Marianna ügyvéd) által képviselt felperes neve (felperes címe) felperesnek a dr. Csevár Antal kamarai jogtanácsos által képviselt alperes neve (alperes címe) alperes ellen kártérítés iránt indított perében a Fővárosi Törvényszék 2021. november 11-én kelt 21.G.40.901/2016/269. számú ítélete ellen a felperes által 271. sorszám alatt benyújtott fellebbezés folytán – tárgyaláson kívül – meghozta a következő

í t é l e t e t:

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyja.

Kötelezi a felperest, hogy tizenöt napon belül fizessen meg az alperesnek 500.000 (ötszázezer) forint jogtanácsosi munkadíjból álló másodfokú perköltséget, és fizessen meg az államnak az adóhatóság felhívására az abban megjelölt módon 2.500.000 (kétfmillió-ötszázezer) forint feljegyzett fellebbezési illetéket.

Az ítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

I n d o k o l á s

A fellebbezés alapjául szolgáló tényállás

[1] Az alperes függő biztosításközvetítőjeként tevékenykedő P. T. C. Kft. a közte és a felperes között 2010. április 14-én létrejött megbízási szerződéssel biztosítási termékek értékesítésével bízta meg a felperest mint teljesítési segédet, díjazás ellenében.

[2] A felperes és az alperes között 2011. január 13-án „Megbízási szerződés kiemelt képviselő részére” elnevezéssel megbízási szerződés (a továbbiakban: megbízási szerződés) jött létre. A megbízási szerződéssel az alperes azzal bízta meg a felperest, hogy a szerződésben meghatározott biztosításközvetítői tevékenységet folytasson az alperes képviselőjeként mint biztosítási ügynök. A megbízási kiterjedt többek között új biztosítási szerződések szerzésére, a megbízott, illetve külön megállapodás esetén más által közvetített biztosítási szerződések gondozására. A felperes életbiztosítási szerződések vonatkozásában kizárólag éves díjfizetési gyakoriságú szerződések közvetítésére volt jogosult. A szerződés V.5.1. pontja alapján a felperes vállalta, hogy a már létrejött szerződések tekintetében állományvédelmi tevékenységet lát el. A szerződés V.5.2.4. pontja értelmében a felperes köteles volt eljárni a díj-kintlévőségek és a szerződéstörlések minimálisra csökkentése

érdekében. A szerződés VII.7.1. pontja szerint a felperest a biztosításközvetítői tevékenysége alapján a szerződés 1. számú mellékletét képező jutalékszabályzatban (a továbbiakban: jutalékszabályzat) meghatározott fajtájú, típusú és mértékű megbízási díj (jutalék) illetve meg. A szerződés VII.7.3. és VII.7.4. pontjaiban a felek úgy rendelkeztek, hogy ha a felperes által közvetített biztosítási szerződés a jutalékszabályzatban meghatározott idő eltelte előtt törlésre kerül, akkor a megbízási szerződés a közvetített biztosítási szerződés vonatkozásában nem minősül szerződésszerűen teljesítettnek, ezért a felperes köteles a nem szerződésszerűen közvetített biztosítási szerződés alapján járó jutalékot a jutalékszabályzatban részletezettek szerint visszafizetni (a felek szóhasználatában: visszaírt jutalék). A szerződés VII.7.6.1. pontja értelmében a felperest a jutalék-visszaírásból származó visszafizetési kötelezettség alól a megbízási szerződés megszűnése sem mentesítette. A szerződés VII.7.6.4. és VII.7.6.5. pontja előírta, hogy az alperes a jutalékot havi két alkalommal számolja el és utalja át a képviselők számlájára, az előre meghatározott és közzétett zárási és kifizetési határidők, továbbá a jutalékszabályzatban részletezettek szerint. A VII.7.6.6. pont alapján az alperes kizárólag akkor volt köteles bármilyen jogcímen járó jutalék kifizetésére, ha a felperes által közvetített, kétéves díjjal még nem fedezett életbiztosítási szerződések legalább 65 %-a díjjal rendezett volt. Abban az esetben, ha a díjrendezettség nem érte el a 65 %-ot, az alperes a következő jutalékfizetési időponttól nem volt köteles jutalékot fizetni, azaz jogosult volt a jutalékot visszatartani. Abban az esetben, ha a díjrendezettség elérte a 65 %-ot, de nem érte el a 80 %-ot, az alperes jogosult volt a jutalékból visszatartani a 80 %-os díjrendezettség eléréséhez hiányzó, esedékessé vált díjak összegének megfelelő összeget. Ha a díjrendezettség elérte a 80 %-ot, akkor az alperes a következő jutalékfizetéskor köteles volt kifizetni a visszatartott jutalékot. A szerződés VII.7.6.6. pontja tartalmazta a 65 %-os és a 80 %-os díjrendezettség számítására vonatkozó részletes szabályokat, és rendelkezett arról, hogy a megbízási szerződés megszűnésének időpontjában visszatartott jutalékokkal a felek a megbízási szerződés megszűnést követő második év elteltével számolnak el. A szerződés IX.9.1. pontja tartalmazta azt, hogy a szerződés megszűnik többek között bármelyik fél rendes felmondásával, vagy bármelyik fél azonnali hatályú felmondásával. A IX.9.4.2. pont alapján a megbízási szerződés megszűnése esetén a felperesnek megszűnt minden jogcímen fennálló megbízási díj jogosultsága, de megillette az olyan biztosítási szerződés alapján járó szerzési jutalék, amely a megbízási szerződés megszűnése után jött létre, de amelynek ajánlatát még a megbízási szerződés megszűnése előtt továbbította az alperesnek. A IX.9.4.3. pont előírta, hogy a jutalékok elszámolása és átutalása a megbízási szerződés megszűnését követő hónap 6. munkanapjáig történik, a jutalékszabályzatban foglalt részletes szabályok szerint. A IX.9.4.4. pont úgy rendelkezett, hogy ha a felperest terhelő, jutalék visszafizetésére irányuló kötelezettség a megbízási szerződés megszűnésének napját követő időpontban áll be, akkor az alperes – a jutalék-visszafizetési kötelezettség keletkezésének okait és a visszafizetendő jutalék összegét megjelölve – jogosult a felperest írásban felszólítani a jutalék visszafizetési kötelezettsége teljesítésére és jóváíró számla kibocsátására. E szerződéses pont tartalmazta azt is, hogy a jutalékok végelszámolására a megbízási szerződés megszűnését követő 24 hónap elteltével kerül sor. A IX.9.4.6. pont értelmében a megbízási szerződés megszűnésének napján megszűnt a felperesnek az általa közvetített és gondozott biztosítási szerződésekkel kapcsolatos minden joga és kötelezettsége.

[3] A megbízási szerződés 3. számú mellékletét képezte a 2011. január 13-án megkötött „Záradék” megnevezésű megállapodás, amelyet a felperes mint szerződő, valamint Sz. Z. és R. T. (a felperes alkalmazottai) mint biztosítottak írtak alá. A megállapodás szerint a felperes által kötött, Pannónia Befektetési Egységekhez kötött életbiztosítást az alperes biztosítékként záradékolta azzal a tartalommal, hogy a biztosíték kedvezményezettje ő maga.

A záradék tartalmazta azt a kikötést, hogy a felperes az eseti számla tekintetében nem kíván és nem jogosult élni a részleges visszavásárlás és a rendszeres pénzkivonás lehetőségével. A 10. pont alapján a záradékkal ellátott biztosítási szerződésen elhelyezett eseti díj a záradékolást követően biztosítékot képezett. A 11. pontban a szerződő felek arról rendelkeztek, hogy ha a felperes és az alperes között 2011. január 13-án létrejött megbízási szerződés megszűnését követő második év eltelte utáni elszámolás időpontjában a felperesnek bármilyen jogcímen tartozás áll fenn az alperessel szemben, akkor köteles a tartozásnak megfelelő összeget (az eseti számla értékét meghaladó tartozás esetén a teljes eseti számlát) visszavásárolni, és azt az alperesre engedményezni. Ennek hiányában az alperes nem köteles a felperes felé kifizetéseket teljesíteni. A 12. pont értelmében a záradék a felperes és az alperes között 2011. január 13-án létrejött megbízási szerződés megszűnését követő második év elteltét követő elszámolás lezárultával veszítette hatályát.

[4] Az alperes a 2011. március 7-én kelt levelében a megbízási szerződést a felperes súlyos szerződésszegésére hivatkozva azonnali hatállyal felmondta. A szerződés a felmondás folytán 2011. március 11-én megszűnt.

[5] A felperes a megváltoztatott keresetében összesen 238.372.881 forint és annak késedelmi kamata megfizetésére kérte kötelezni az alperest. Ebből az összegből 40.822.969 forintot a megbízási szerződés alapján járó megbízási díj (jutalék), 97.059 forintot késedelmi kamat, 96.500.000 forintot a megbízási szerződés alapos ok nélkül történt felmondására hivatkozással kártérítés (elmaradt haszon) jogcímen, 1.800.000 forintot elmaradt jutalomútra hivatkozva, 99.249.912 forintot az üzleti jóhírneve megsértése miatt kártérítés címén érvényesített. Az alperes érdemi ellenkérelme a kereset elutasítására irányult. Vitatta a keresetnek mind a jogalapját, mind az összegszerűségét, és a megbízási szerződésből eredő jutalék-visszaírássra hivatkozva beszámítási kifogással 42.176.163 forint összegű ellenkövetelést érvényesített a felperessel szemben.

[6] A Fővárosi Törvényszék a 2015. március 12-én kelt 4.G.41.694/2011/170-I. számú végzésével a felperes megbízási díj iránti keresetét és az alperes beszámítással érvényesített követelését illetően a per tárgyalását a Polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: rPp.) 149. § (1) bekezdése alapján elkülönítette. A 2015. március 12-én kelt 4.G.41.694/2011/170. számú közbenső és részítéletével megállapította, hogy a felek között 2011. január 13-án létrejött szerződésnek a 2011. március 7-én kelt jogellenes, azonnali hatályú felmondása miatt az alperes kártérítési felelőssége fennáll. A felperes által az elmaradt jutalomútra és az üzleti jóhírneve megsértésére hivatkozással előterjesztett keresetet elutasította.

[7] A felperes és az alperes fellebbezése folytán eljáró Fővárosi Ítéltábla a 2016. január 28-án kelt 22.Gf.40.296/2015/5. számú közbenső- és részítéletével az elsőfokú bíróság közbenső és részítéletét helybenhagyta. Kötelezte a felperest, hogy 15 nap alatt fizessen meg az alperesnek 500.000 forint másodfokú perköltséget, és térítsen meg az államnak 2.500.000 forint feljegyzett fellebbezési illetéket.

A felperes keresete

[8] A folytatódó eljárásban a felperes a keresetében kérte, hogy a bíróság kötelezze az alperest 33.866.566 forint megbízási díj és ezen összeg után 2011. február 28-tól a kifizetésig járó, a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: rPtk.) 301/A. §-a szerinti késedelmi kamat, 30.352.074 forint megbízási díj és ezen összeg után 2011. március 31-től a kifizetésig járó, az rPtk. 301/A. §-a szerinti késedelmi kamat, a 2011. január 13-án megkötött „Záradék” megnevezésű megállapodás alapján az eseti számlán biztosítékként elhelyezett 23.351.520 forint és ezen összeg után 2011. április 7-től a kifizetésig járó, az rPtk. 301/A. §-a szerinti késedelmi kamat, valamint 3.770.000 forint megbízási díj és ezen összeg után 2011. május 5-től a kifizetésig járó, az rPtk. 301/A. §-a szerinti késedelmi kamat megfizetésére. Emellett kérte azt is, hogy a bíróság kötelezze az alperest kártérítés (elmaradt haszon) jogcímén 17.995.378 forint és ezen összeg után 2012. január 1-től a kifizetés napjáig járó, az rPtk. 301/A. §-a szerinti késedelmi kamat megfizetésére.

[9] Keresete alapjául előadta, hogy 33.866.566 forint, 30.352.074 forint és 3.770.000 forint összegű megbízási díjra mint megszolgált jutaléokra jogosult a megbízási szerződés alapján, amelynek a kifizetését az alperes jogos ok nélkül tagadta meg.

[10] A 33.866.566 forint összegű kereseti követelés számításával kapcsolatban előadta, hogy e követelésének alapja az alperessel szemben fennálló, 39.213.000 forint összegű megbízási díj követelése, amely a megbízási szerződés és a jutalékszabályzat alapján, az általa közvetített biztosítási szerződések után járó jutalék címén illeti meg. Erről az összegről a meghatalmazása alapján az alperes 2011. március 1-jén a V22641399106/2011.004 számú, 2011. február 28-i fizetési határidejű számlát állította ki. Az alperessel 2011. június 3-án folytatott egyeztetés eredményeként az alperes 2011. június 9-én 6.318.970 forint jutalékot fizetett ki a részére. Ebből az összegből le kell vonni 972.536 forintot, ami az alperes által ki nem fizetett 39.213.000 forint jutalék után 2011. március 31-től 2011. június 9-ig számított késedelmi kamat összege. Az így kiszámított 5.346.434 forint csökkentti az alperes 39.213.000 forint összegű jutalék tartozását, ezért a hivatkozott számla alapján a perben érvényesített követelése 33.866.566 forint, és annak a 2011. február 28-i fizetési határidőtől a kifizetés napjáig számított késedelmi kamata.

[11] Előadta, hogy az alperes a 2011. márciusi záraskor megállapított 30.352.074 forint jutalékot szintén nem fizette ki a részére, azt jogos ok nélkül tartotta vissza, erről az összegről számla kiállítására már nem került sor.

[12] Állította, hogy az általa közvetített biztosítási szerződések díjrendezettségi aránya a szintén általa közvetített, de a P. T. C. Kft.-re átörökölt 12 biztosítási szerződés figyelmen kívül hagyásával mind 2011. március 1-jén, mind 2011. március 11-én elérte a megbízási szerződésben a jutalék kifizetésének feltételül szabott 65%-ot. Az alperes ezért

sem a 33.866.566 forint, sem a 30.352.074 forint összegű jutalékot nem tarthatta volna vissza a megbízási szerződés VII.7.6.6. pontjának második bekezdésében foglaltakra hivatkozással. Az elsőfokú bíróság által a perben kirendelt igazságügyi szakértő (a továbbiakban: szakértő) által a 12 átörökített szerződés nélkül 2011. március 1-jei időpontra megállapított 65,69%-os és a 2011. március 11-ei időpontra megállapított 71,79 %-os díjrendezetségi arányt elfogadta.

[13] 3.770.000 forint összegű ki nem fizetett jutalékkal kapcsolatban előadta, hogy ez az általa a megbízási szerződés megszűnését megelőzően közvetített, de az alperes által csak ezt követően, 2011. március 12. és 2011. április 4. közötti időszakban kötvényesített biztosítási szerződések alapján járó jutalék. Állította, hogy ezt a követelést az alperes által az elsőfokú eljárás során a bíróság rendelkezésére bocsátott 4.G.41.694/2011/14/A/8 sorszámú kimutatás (a továbbiakban: A/8 számú kimutatás) tartalmazza, a követelést az alperes korábban nem vitatta.

[14] Érvelése szerint az eseti számlán 2011. március 7-én biztosítékként lévő 23.351.520 forintot a Záradék elnevezésű megállapodás alapján köteles az alperes a részére kifizetni, annak késedelmi kamatával együtt.

[15] A 17.995.378 forint összegű elmaradt haszon megfizetésére irányuló keresete alapjául arra hivatkozott, hogy az alperes alapos ok nélkül mondta fel azonnali hatállyal a megbízási szerződést, ezért az rPtk. 483. § (3) bekezdése alapján az ezzel neki okozott kárt köteles megtéríteni. Az elmaradt haszon összegét a 2011. évre előirányzott szerződéskötésekből és az összes elmaradt árbevételből kiindulva határozta meg, és az így kapott összeget csökkentette azokkal a költségekkel, amelyek a megbízási szerződés megszűnésének hiányában a megbízás teljesítésével felmerültek volna. A per elsőfokú tárgyalása során a keresetét a szakértő szakvéleményében meghatározott összeggel egyező összegben tartotta fenn.

[16] Azt nem vitatta, hogy az alperes a megbízási szerződés alapján összesen 217.184.989 forint jutalékot fizetett meg a részére.

Az alperes érdemi ellenkérelme

[17] Az alperes érdemi ellenkérelmében a kereset elutasítását kérte. Vitatta a kereset jogalapját és összecszerúságát, és az rPtk. 296. §-a alapján kifogás útján beszámítással érvényesített 72.022.280 forint ellenkövetelést a felperest megillető, a perben érvényesített követeléssel szemben. A felperessel szemben fennálló követelését arra alapította, hogy a szakértő véleményével is alátámasztottan 72.022.280 forinttal több jutalékot fizetett meg a felperesnek, mint amennyit a felperes a megbízási szerződés teljesítésével megszolgált.

[18] Védekezése alapjául előadta, hogy a felperes által közvetített biztosítási szerződések után a megbízási szerződés alapján számfejtett jutalék összege összesen 301.004.996 forint volt. A felperes által közvetített biztosítási szerződések megszűnésére tekintettel a felperes a megbízási szerződés VII.7.3. pontja alapján összesen 155.842.287 forint jutalék visszafizetésére köteles, amelyből 18.158.000 forint a 2011. március 7-ig terjedő időszakra, 137.684.287 forint az ezt követő időszakra vonatkozik. A számfejtett 301.004.996 forint jutalék és a visszafizetendő (visszaírt) 155.842.287 forint jutalék különbözete 145.162.790 forint, ez az az összeg, amelyre a felperes megszolgált jutalékként igényt tarthat. Ehhez képest azonban ténylegesen összesen 217.184.989 forint jutalékot fizetett meg a felperesnek, azaz 72.022.280 forinttal többet, mint amekkora összegre a felperes jogot szerzett. A felperes jutalék megfizetésére irányuló keresetét már ez okból megalapozatlannak tekintette. A keresettel szemben azonban beszámítás útján érvényesítette a 72.022.280 forint tartozatlan fizetés („túlfizetés”) összegét.

[19] A felperes által közvetített biztosítási szerződések megszűnésével kapcsolatban hivatkozott arra, hogy azok döntő többsége díjnemfizetés miatt, az rPtk. 543. § (1) bekezdése alapján szűnt meg a biztosítási díj esedékességétől számított 30. nap elteltével. A biztosítási szerződés ipso iure megszűnése független attól, hogy a szerződés megszűnéséről az ügyfeleit értesítette-e. Hangsúlyozta azonban, hogy a biztosítási szerződések megszűnéséről szóló, az ügyfeleinek küldött értesítések a perben bizonyítottan zártak tekintendő informatikai rendszerében nyomon követhetők.

[20] Mindemellett hivatkozott arra, hogy a felperesnek járó jutalékot jogosult volt visszatartani a megbízási szerződés VII.7.6.6. pontja alapján, mert a felperes által közvetített biztosítási szerződések díjrendezettsége a vizsgált időállapotban a 65 %-t nem érte el. Az átörökített (átruházott) biztosítási szerződésekkel kapcsolatban hangsúlyozta, hogy a felperes és a P. T. C. Kft. között létrejött állományátruházási megállapodást nem írta alá, ilyen tartalmú megállapodást az alperesnél akkor képviseleti joggal nem rendelkező D. Zs. nem hagyhatott jóvá, ezért a megállapodás hatálya az átruházott állományhoz fűződő jogosultságok és kötelezettségek tekintetében rá nem terjed ki. Mindebből az következik, hogy a jutalék visszafizetési kötelezettség az átruházott állomány tekintetében is a felperest terheli, az állományátruházási megállapodást pedig a díjrendezettségi arány megállapításánál figyelmen kívül kell hagyni. Ennek az a következménye, hogy a felperes által megjelölt, 12 darab átörökített biztosítási szerződést a díjrendezettségi arány számítása során figyelembe kell venni.

[21] Az eseti számlán elhelyezett biztosíték összegét nem vitatta, de arra hivatkozott, hogy ezt a pénzüsszeget a Záradéknak nevezett megállapodás alapján a felperes jutalék-visszaírásból eredő tartozására tekintettel nem köteles kifizetni a felperesnek. A záradékolt életbiztosítási szerződés a felperes tartozásának biztosítékául szolgál.

[22] A 3.770.000 forint összegű jutalékkal kapcsolatban arra hivatkozott, hogy a felperes e követelést megalapozó bizonyítékot nem terjesztett elő, bizonyítást nem ajánlott fel, és a szakvélemény sem tartalmaz tételes kimutatást ezzel kapcsolatban.

[23] A kártérítési követelést azért tartotta alaptalannak, mert a felperes veszteséges volt, valótlan nyilvántartásokat produkált, az általa közvetített biztosítási szerződések folyamatosan megszűntek, és az a módszer, amelyet a biztosítási szerződések közvetítése során alkalmazott, jogellenes és tisztességtelen magatartáson alapult.

[24] Álláspontja szerint a szakvélemény annak kiegészítésével együtt aggálytalan (21.G.40.901/2016/239. számú tárgyalási jegyzőkönyv).

A felperes beszámítással szembeni ellenkérelme

[25] A felperes mind jogalapját, mind összecszerúságát tekintve vitatta az alperes beszámítással érvényesített követelését. Érvelése szerint a 2011. február 28-án esedékessé vált 39.213.000 forint és a 2011. március 16-án esedékessé vált 30.352.074 forint nem visszatartott jutalék, hanem ki nem fizetett jutalék, a 39.213.000 forint jutalékról az alperes még a számlát is kiállította. Az alperes megszegte a megbízási szerződés IX.9.4.4. és IX.9.4.5. pontjaiban foglaltakat, mert nem küldött neki igazolható módon jegyzéket a visszairásokról és nem küldött fizetési felszólítást sem. Ebből az következik, hogy lejárt, beszámításra alkalmas tartozása nem áll fenn az alperessel szemben. Álláspontja szerint a jutalék-visszairás szempontjából annak van jelentősége, hogy mikor és milyen okból szűntek meg azok az általa közvetített életbiztosítási szerződések, amelyek megszűnésére az alperes a beszámítási kifogását alapítja. Ennek levezetésére a bíróság felhívta a szakértőt, azonban az alperes a biztosítási szerződések megszűnésének időpontját sem a megszűnésről szóló, a szerződő feleknek címzett írásbeli értesítéssel, sem az értesítés megküldését igazoló postakönyvvvel vagy ajánlószelvénnnyel nem bizonyította. Kifogásolta, hogy a szakértő a bíróság előírása ellenére nem vizsgálta át tételesen a teljes szerződésállományt, csupán szűrőpróbaszerűen kiválasztott 80 szerződést, ezért csupán 80 életbiztosítási szerződés esetében állapítható kétséget kizáróan azok megszűnése. A jutalék-visszairás tekintetében a szakvéleményben foglaltakat a tanúk vallomásaival megerősítetten elfogadta (21.G.40.901/2016/239. számú tárgyalási jegyzőkönyv).

Az elsőfokú bíróság ítélete

[26] A Fővárosi Törvényszék a 2021. november 11-én kelt 21.G.40.901/2016/269. számú ítéletével a felperes keresetét elutasította. Kötelezte a felperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az alperesnek 5.168.900 forint perköltséget, és fizessen meg az államnak az állami adóhatóság külön felhívására 6.545.100 forint eljárási illetéket.

[27] Ítéletének indokolásában utalt a peres felek előadására, a csatolt okiratok tartalmára, a kihallgatott tanúk vallomására, a szakértői véleményre, valamint a Fővárosi Ítéltábla 2016. január 28-án kelt 22.Gf.40.296/2015/5. sorszámú közbenső és részítéletével helybenhagyott, a Fővárosi Törvényszék 4.G.694/2011/170. számú közbenső és részítéletére. Megállapította, hogy a peres felek között 2011. január 13-án az rPtk. 474. §-ban szabályozott megbízási szerződés jött létre. A szerződésre az önálló kereskedelmi ügynöki szerződésről

szóló 2000. évi CXVII. törvénynek (a továbbiakban: Küsztv.) az ügynöki tevékenységre vonatkozó speciális rendelkezései is irányadóak. A felek a szerződésükben a felperest megillető díjazásról a Küsztv. 9. § (1) bekezdésével és a 12. § (1) bekezdés b) pontjában foglaltakkal összhangban rendelkeztek. A szerződő felek a megbízási szerződésük részévé tették az alperes által alkalmazott és a Küsztv. rendelkezéseivel összhangban álló jutalékszabályzatot. Kitért arra, hogy a felperes a 4.G.41.694/2011/4-III. számú végzésében foglalt, az rPp. 3. § (4) bekezdésében és az 141. § (6) bekezdésében foglaltakra történt figyelmeztetést is tartalmazó felhívás ellenére sem az elsőfokú bíróság által megállapított határidő alatt, sem azt követően nem csatolta a jutalékszabályzatot. Ennek hiányában a megbízási szerződésben foglaltak alapján bírálta el a felperes keresetét az rPtk. 277. § (1) bekezdés c) pontja alapján.

[28] Ítéletének indokolásában ismertette a megbízási szerződés VII.7.1., VII.7.3., VII.7.6.4. és VII.7.6.6. pontjaiban foglaltakat. A szerződés VII.7.6.6. pontjának hatodik bekezdésében foglalt feltétel értelmezésével kapcsolatban kifejtette, hogy az alperes a biztosítási ajánlat kötvényesítésekor kifizetett jutalékot kizárólag elszámolási jelleggel fizette ki a felperesnek. A jutalék a felperes részéről akkor volt megszolgált jutalék, ha a felperes által közvetített biztosítási szerződés az alperes és az ügyfél között két éven át hatályban maradt. Az alperes 2011. március 7-én kelt azonnali hatályú felmondása a szerződést 2011. március 11. napjával megszüntette, a felek így a szerződésből eredő követelések elszámolására 2013. március 11-i hatállyal voltak kötelesek. A Fővárosi Törvényszék a 2015. március 12-én kelt és 2016. január 28-án jogerős 4.G.41.694/2011/170. számú közbenső és részítéletével megállapította, hogy a megbízási szerződés jogellenes azonnali hatályú felmondása miatt az alperes kártérítési felelőssége fennáll.

[29] Az elsőfokú bíróság ítéletének alapjául elfogadta a szakértő írásban és szóban kiegészített, ekként aggálytalan szakvéleményét. Kitért arra, hogy az alperes a szakvéleményben foglaltakat elfogadta, míg a felperes az elmaradt haszon összegének vizsgálatára másik szakértő kirendelését indítványozta, de utóbb az erre irányuló bizonyítási indítványát nem tartotta fenn.

[30] A felperes jutalék megfizetésére irányuló kereseti kérelmeinek és az alperes beszámítással érvényesített követelésének elbírálásával kapcsolatban ismertette, hogy a szakértő a felperesnek járó jutalék összegét az alperes által a perben beszámított követelésre is figyelemmel vizsgálta. A szakvélemény értékelésével kapcsolatban kiemelte, hogy a szakértő a véleménye kialakításakor az A/8. számú kimutatásban foglalt adatokat értékelte, a felperes ezt kétségbe vonó észrevételét az elsőfokú bíróság nem találta megalapozottnak. A felperes hivatkozásával ellentétben megfelelőnek ítélte a felperes által közvetített biztosítási szerződések megszűnésének okával és az ebből eredő jutalék-visszaírással kapcsolatos tények megállapítására a szakértő által alkalmazott vizsgálati módszert, amelynek lényegét ismertette az elsőfokú ítéletében. Ebből kiemelte, hogy a szakértő megvizsgálta, hogy a felperes által közvetített szerződések a 2011. március 7-én kelt felmondást követően mikor, milyen okból szűntek meg, és ezek milyen összegű jutalék-visszaírást eredményeztek. Ismertette, hogy a szakértő az alperes székhelyén tartott helyszíni vizsgálaton szűrőpróbaszerűen ellenőrizte az alperes számítógépes rendszerét, az abban rögzített adatokat összehasonlította a rendelkezésre álló alapbizonylatokkal. A felperes és az alperes közreműködésével megbizonyosodott arról,

hogy a véletlenszerűen kiválasztott tételeket alátámasztják az alperes rendszerében rögzített adatok, és azok megfelelnek a tényeknek. A szakértő első lépésként ellenőrizte, hogy a felszámított jutalékok megfelelnek-e a jutalékszabályzatban foglaltaknak, majd ellenőrizte, hogy a törölt szerződések miatt visszaírt jutalékmértékek megfelelnek-e a jutalékszabályzatban foglaltaknak. Ismertette továbbá a szakvéleményből a jutalékszabályzatnak a jutalék visszaírás számítására vonatkozó rendelkezését. Eszerint a biztosítási szerződés egy éven belüli megszűnése esetén a jutalék-visszaírás megegyezik a kifizetett jutalék mértékének 100 %-ával, míg a második évben megszűnt biztosítási szerződések esetén ez az összeg a jutalékként kifizetett összeg 50 %-a.

[31] A megbízási szerződés VII.7.6.6. pontján alapuló díjrendezettségi vizsgálathoz kapcsolódóan megállapította, hogy 2010. október 1-jén a felperes a kilépő tagjaival olyan tartalmú szerződést kötött, amelynek értelmében az általa közvetített biztosítási szerződésekből a hivatkozott szerződés mellékletében 2., 4., 10., 11., 17., 32., 40., 47., 49., 72., 74. és 75. sorszámmal megjelölt 12 ügyfél (szerződő fél) biztosítási szerződését átörököltette a P. T. C. Kft. szerződésállományába. A bizonyítékok körében ismertette D. Zs. (az alperes vezérigazgató-helyettese) tanúvallomását, amely szerint mivel az alperes a számítógépes rendszerében az átörökölt szerződések állományátruházásának megtörténtét megjelenítette, a szerződések átörököltése megvalósult. A tanú a tárgyaláson elé tárt, 8/A. számú kimutatásban szereplő adatok alapján úgy nyilatkozott, hogy az a 12 darab szerződés, amely korábban a felperes állományában tartozott, átkerült a P. T. C. Kft. állományába. Az elsőfokú ítélet indokolása szerint a megbízási szerződés VII.7.6.6. pontján alapuló vizsgálat során a 65%-os díjrendezettségi arányt az átörököltett biztosítási szerződések nélkül kellett kiszámítani. A szakértő a díjrendezettségi arányt mindkét módszerrel - az átörököltett szerződésekkel és azok nélkül is - meghatározta, így az elsőfokú ítéletben a szakvélemény alapján megállapította, hogy 2011. március 7-én a 12 darab átörököltett szerződés nélkül 71,79%, az átörököltett szerződések figyelembevételével 57,26%, 2011. március 11-én az átörököltett szerződések nélkül 71,79%, az átörököltett szerződések figyelembevételével 63,64% volt a megbízási szerződés VII.7.6.6. pontja alapján kiszámítható díjrendezettségi arány.

[32] Az elsőfokú bíróság a szakvélemény alapján megállapította, hogy a felperest elszámolási jelleggel kötési jutalék címén 300.822.550 forint, eseti jutalék címén 182.446 forint, összesen 301.004.996 forint jutalék illette meg. A 2011. március 7-ig bekövetkezett jogi tények alapján a visszaírandó jutalék összege 18.158.000 forint, a 2011. március 7. után bekövetkezett jogi tények alapján a visszaírandó jutalék összege 137.684.287 forint volt. Kitért arra, hogy a szakértő a ténylegesen érvényesíthető jutalékviszaírás összegét a jutalékszabályzat alapján határozta meg, amiből az következik, hogy 2011. március 7-ig csak 100 %-os visszaírás történhetett. A szakvélemény alapján megállapította, hogy 2013. március 7-ig az összes jutalékviszaírás összege 155.842.288 forint volt. Ezzel az összeggel csökkentve a 301.004.996 forint összegű jutalékokat, a felperest megillető jutalék összege 145.162.709 forint. Ehhez képest az alperes 217.184.989 forint jutalékelőleget fizetett meg a felperesnek, amely összegbe az elsőfokú bíróság a szakvélemény alapján beleszámította az eseti számlára átvezetett 23.351.520 forint stornó tartalékokat is. Ebből a szakvéleményben foglaltakkal egyezően azt a következtetést vonta le, hogy az alperes 72.022.280 forinttal több jutalékokat fizetett meg a felperesnek, mint amekkora jutalékokra a felperes „a biztosítási szerződések kétéves hatályban maradása alapján” jogosultságot szerzett. A felperes a részére

kifizetett jutalékból 72.022.280 forint jutalékot nem szolgáltat meg, annak megtartására a megbízási szerződés alapján nem jogosult, ezért az eseti számlán elhelyezett és az rPtk. 270. § (1) bekezdése alapján óvadéknak minősülő 23.351.520 forintot az elsőfokú bíróság az rPtk. 270. § (5) bekezdése alapján beszámította a felperes 72.022.280 forint összegű tartozásába. A beszámítás eredményeként a felperes alperessel szemben fennálló tartozásának összegét 48.670.760 forintban állapította meg. Megállapította azt is, hogy az alperes a megbízási szerződés VII.7.6.6. pontja alapján jogosult volt visszatartani a felperest megillető jutalék összegét, amelyre utóbb a felperes „a kétéves hatályban maradási szabály” alapján nem vált jogosulttá.

[33] Kifejtette, hogy a szakértő a szakvéleményében a 2011. március 7. és 2011. december 31. közötti időszakra a felperes tényleges haszonkiesésének (elmaradt hasznának) összegét 17.995.378 forintban állapította meg, amelyre a felperes kártérítés jogcímén alappal tart igényt. A kártérítés után 2012. január 1. napjától az rPtk. 301/A. §-a szerinti késedelmi kamat is megilleti a felperest. A felperest megillető kártérítésbe azonban az rPtk. 296. § (1)-(2) bekezdése szerint beszámította az alperest a felperessel szemben megillető 48.670.760 forint összegű, jutalék-visszaírásból eredő követelést, és ennek eredményeként a keresetet elutasította.

[34] A perköltségről az rPp. 77. §-a és a 78. § (1) bekezdése, a 32/2003. (VIII.22.) IM rendelet 3. § (3) bekezdése és a 6/1986. (VI.26.) IM rendelet 13. § (2) bekezdése alapján határozott.

A felperes fellebbezése

[35] Az elsőfokú bíróság ítélete ellen a felperes nyújtott be fellebbezést, amelyben elsődlegesen az elsőfokú ítélet megváltoztatásával az alperes kereset szerinti marasztalását kérte. Másodlagos fellebbezési kérelme az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezésére és az elsőfokú bíróság per újabb tárgyalására és újabb határozat hozatalára utasítására irányult.

[36] Az elsőfokú eljárás lényeges szabályának megsértéseként hivatkozott arra, hogy az elsőfokú bíróság nem bírálta el a 3.770.000 forint jutalék és annak késedelmi kamata megfizetésére irányuló keresetét, amelyre tekintettel indokolt az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezése. Álláspontja szerint a perben érvényesített jutaléknak ezt a tételét a szakértő nem vizsgálta, ezért ez az elsőfokú bíróság által a kereset elbírálásának alapjául elfogadott és az elsőfokú ítélet indokolásában rögzített elszámolásnak sem lehet része. Hivatkozott arra is, hogy az elsőfokú ítélet indokolása nem egyértelmű, mert nem követhető, hogy a keresetekhez tartozó egyes követeléseket az elsőfokú bíróság milyen módon számolta el, ez az elsőfokú ítélet indokolásában levezetett számításból nem állapítható meg. Sérelmezte azt is, hogy az elsőfokú bíróság az alperes beszámítással érvényesített és az elsőfokú bíróság által megalapozottnak tartott 48.670.760 forint összegű követeléséből nem vonta le a neki, felperesnek járó elmaradt haszon összegét, 17.995.378 forintot. Az így elvégzendő számítás alapján az alperes „túlfizetése” 30.675.382 forint lenne, de ebből az összegből még le kellene vonni az alperes korábbi elszámolásában szereplő 1.599.577 forint rendszeres díj összegét is.

[37] Az elsőfokú ítélet megváltoztatására irányuló fellebbezési kérelme indokál arra hivatkozott, hogy az elsőfokú bíróság ítélete megalapozatlan és jogszabálysértő. Ennek egyik oka, hogy az elsőfokú bíróság jogszabályellenesen és tévesen vette figyelembe a megbízási szerződés VII.7.6.7. (helyesen: VII.7.6.6. pont hatodik bekezdés) és IX.9.4.4. pontjaiban szereplő „kétéves elszámolást”, amelynek alapján megalapozottnak tartotta az alperes beszámítással érvényesített követelését. Hangsúlyozta, hogy a Fővárosi Ítéletábra 22.Gf.40.296/2015/5. számú közbenső és részítéletével helybenhagyott, a Fővárosi Törvényszék 4.G.41.694/2011/170. számú jogerős közbenső és részítélete alapján az alperes kártérítési felelőssége fennáll a megbízási szerződés 2011. március 7-én kelt jogellenes azonnali hatályú felmondása miatt. A felmondást követően az alperes nem úgy járt el az általa (felperes által) közvetített biztosítási szerződések gondozásával kapcsolatban, ahogyan az az adott helyzetben általában elvárható. Az alperes egyrészt nem biztosította a részére a biztosítási szerződések gondozásának a lehetőségét, másrészt a perben nem bizonyította, hogy a biztosítási szerződések gondozását maga elvégezte. Az alperesnek ez a jogellenes magatartása eredményezte a biztosítási szerződések megszűnését és az esetleges tényleges visszaírásokat, ezért a megbízási szerződés IX.9.4.4 pontján alapuló, a jutalék visszafizetésére vonatkozó kötelezettség nem terheli. Az alperes beszámítási kifogása csak akkor lehetne megalapozott, ha azt is bizonyította volna a perben, hogy a megbízási szerződés megszűnését követően az ügyfélápolási kötelezettségének valamennyi (1045 darab) szerződés esetében maradéktalanul eleget tett. Az alperes azonban a megbízási szerződés jogellenes felmondását követően szándékosan nem végezte megfelelő módon a biztosítási szerződések gondozását. A visszaírt jutalék nála kárként merül fel, amiért az alperest az rPtk. 483. §-ában, 339. §-ában, 318. §-ában és 4. § (4) bekezdésében foglaltak alapján kártérítési felelősség terheli.

[38] A megbízási szerződés VII.7.6.6. pont hatodik bekezdésének téves értelmezésével kapcsolatban arra hivatkozott, hogy e szerződéses kikötés a szerződés megszűnésének időpontjában visszatartott jutalékok elszámolására vonatkozik. Az általa követelt 33.866.566 forint és 30.352.074 forint összegű jutalék azonban nem visszatartott jutalék, hanem az alperes által jogszabálysértő módon ki nem fizetett, megszolgált jutalék, mert a jutalékigény alapjául szolgáló időszakban az általa közvetített biztosítási szerződések díjrendezetségi szintje a 65%-ot meghaladta. Ezekre a jutalékokra ezért nem alkalmazható a megbízási szerződés VII.7.6.6. pontjának hatodik bekezdésében foglalt kétéves elszámolás. Ezen túlmenően a kétéves elszámolást csak a megbízási szerződés megszűnése után lehetne alkalmazni, ehhez képest az elsőfokú bíróság a megbízási szerződés felmondása előtt keletkezett jutalékokra is alkalmazta ezt az elszámolási szabályt. Az elsőfokú bíróságnak a megbízási szerződés IX.9.4.3. pontja alapján köteleznie kellett volna az alperest a jogsértő módon visszatartott összesen 73.335.074 forint (39.213.000 forint + 30.352.074 forint + 3.770.000 forint) megszolgált jutalék és annak késedelmi kamata megfizetésére.

[39] Hangsúlyozta azt is, hogy az alperes a megbízási szerződés megszűnésének napjára vonatkozó elszámolási kötelezettségének nem tett eleget, 2013. március 11-én a visszafizetési kötelezettség keletkezésének okát és a visszafizetendő jutalék összegét tartalmazó elszámolást nem küldött, és jóváíró számlát sem állított ki.

[40] Hivatkozott arra is, hogy az alperes nem bizonyította a beszámítási kifogásának alapjául szolgáló tényeket, mert nem bizonyította tételesen 1045 darab életbiztosítási szerződés megszűnését, és az ezekhez kapcsolódó visszaírt jutalék összegét. Álláspontja szerint az alperes az ügyfeleknek küldött postai értesítővel tudta volna bizonyítani a biztosítási szerződések megszűnését, de csak a saját számítógépes nyilvántartását mutatta be a szakértőnek. Az itt rögzített adatok azonban csupán az alperes nyilatkozataként értékelendők, annak ellenére, hogy a szakértő az alperes számítógépes nyilvántartását megvizsgálta. Az alperesnek az a hivatkozása, hogy az életbiztosítási szerződések a díj nemfizetése miatt a törvény erejénél fogva megszűntek, az rPp. bizonyítási rendszerében nem minősül bizonyítéknak.

[41] Ezen túlmenően az alperes azért sem bizonyította a beszámítással érvényesített követelése összegszerűségét, mert a szakértő a beszámítás alapjául szolgáló 1045 darab életbiztosítási szerződéseknek kevesebb mint 10%-át vizsgálta meg tételesen. Az alperesnek a beszámítással érvényesített követelése ténybeli alapjának előadásaként és az erre vonatkozó bizonyítékok megjelöléseként az elsőfokú bíróság felhívására olyan kimutatást kellett volna elkészítenie - vagy azt az igazságügyi szakértőnek kellett volna azt elkészítenie - amely feltünteteti valamennyi, a beszámítás alapjául szolgáló 1045 darab szerződés tekintetében a biztosításközvetítő személyét, a szerződés létrejöttének időpontját, a biztosítási díj mértékét, a biztosítási szerződés megszűnésének időpontját, a biztosítási szerződés megszűnésének okát és a visszaírt jutalék mértékét. Csatolnia kellett volna az e nyilatkozatát alátámasztó bizonyítékait (az ügyfelet értesítő törlési értesítőt, az azok feladását igazoló postai feladóvevényeket). E tényelőadási és bizonyítási kötelezettségének az alperes nem tett eleget. Az elsőfokú bíróság egy valótlan tartalmú excel táblázatot fogadott el alapbizonylatként, amely azonban ilyennek nem tekinthető. Az elsőfokú bíróság 1045 darab életbiztosítási szerződés tételes ellenőrzését rendelte el az A/8. kimutatás és a papír alapú dokumentumok alapján. E tételes ellenőrzést a szakértő nem végezte el, egy excel táblázatból vett adatok alapján ellenőrzött 70-90 tételt az alperes számítógépes rendszeréből. Hangsúlyozta, hogy ezt az elsőfokú eljárás során folyamatosan kifogásolta és kérte, hogy a szakértő a 21.G.40.901/2016/29. és a 21.G.40.901/2016/103. számú végzésekben elrendelt vizsgálati módszert alkalmazza. Kérte azt is, hogy a szakértő ellenőrizze az életbiztosítási szerződések megszűnésének pontos okát és a megszűnés pontos dátumát, aminek azért van jelentősége, mert a díjfizetés esedékességétől számítottan 90 nap állt az ügyfelek rendelkezésére, hogy az aktuális díjat befizessék. A szakértői vizsgálat nem terjedt ki arra sem, hogy az alperes értesítette-e az az ügyfeleit a biztosítási szerződés megszűnéséről, és elszámolt-e velük a 33/2002. (XI.16.) PM rendelet 2. § (4) bekezdése alapján. A szakértő az alperes informatikai rendszerének ellenőrzése során azt sem ellenőrizte, hogy az ellenőrzés során vizsgált két mezőbe (az adott életbiztosítás megszűnésének dátuma és a státuszmező, ami rögzíti, hogy az alperes élő vagy megszűnt életbiztosításként tart-e nyilván egy szerződést) mikor kerültek rögzítésre az ott szereplő adatok, azt ki és milyen hiteles dokumentum alapján rögzítette. Aggályosnak tartotta, hogy szakértő előzetes, adatszolgáltatásra felhívó közlése alapján az alperesnek lehetősége volt arra, hogy az informatikai ellenőrzésre felkészüljön. Mindezek alapján megalapozatlan az elsőfokú ítélet, mert a teljes, 1045 darab életbiztosítási szerződésből álló biztosítási állományhoz képest 70-90 tétel tényleges ellenőrzését jelentő 8%-os ellenőrzési arány alapulvételével, és a felperes általa folyamatosan kifogásolt ellenőrzési módszerrel készült adatokra alapított szakvélemény alapján állapította meg az elsőfokú bíróság a visszaírt jutalék összegét 137.684.287 forintban.

Az alperes fellebbezési ellenkérelme

[42] Az alperes fellebbezési ellenkérelmében az elsőfokú ítélet helybenhagyását kérte. Álláspontja szerint az elsőfokú bíróság a döntéshez szükséges tények megállapítása érdekében a bizonyítást teljeskörűen lefolytatta, ítéletét a szakértő véleményére alapította, az elsőfokú ítélet megalapozott. Hangsúlyozta, hogy a felperes mint biztosításközvetítő azzal a szerződéses kikötéssel szerzett jogot a jutalékra, hogy az általa közvetített biztosítási szerződések két évig hatályban maradnak. Abban az esetben, ha ez a feltétel nem teljesült, akkor a kapott jutalékot vagy annak egy részét vissza kellett fizetnie a szerződés értelmében. A felperes által közvetített biztosítási szerződéseknek a jutalékszabályzatban előírt idő előtt történt megszűnése nem szubjektív és nem felróhatóságon alapuló körülmény, hanem objektív ténykérdés a felek közötti kétéves elszámolási jogviszonyra tekintettel. A perben ezért azt kellett bizonyítania, hogy a felperes által közvetített biztosítási állománynak milyen hányada szűnt meg két éven belül, és annak milyen jutalékvonzata van. Az elsőfokú bíróság helytállóan alapította az ítéletét a szakértő véleményére. A szakértő az alperes biztosítási rendszeréből történt tételes lekérdezés alapján készítette a szakvéleményt. A lekérdezéssel kinyert adatok a felperes által közvetített szerződések teljességére kiterjedtek. Az alperes informatikai rendszeréből paraméterezéssel lekérdezett adatokat a szakértő olyan excel táblázatba foglalta, amelyből az állomány tételes vizsgálatát el tudta végezni. A táblázat tartalmazta a felperes által közvetített valamennyi szerződés kötvényszámát, a szerződéskötés idejét, a díjfizetések időtartamát és a szerződések egyéb főbb jellemzőit. A tételes összesítő adatok mellett a szakértő a szerződések jelentős számában a dokumentációt is ellenőrizte a banki befizetési bizonylatok és a szerződés megszűnéséről történő értesítések megtekintésével. Ezek az adatok összhangban álltak az informatikai rendszerből lekérdezett összesített és excel táblázatba foglalt adatokkal. Ezekből tudta megállapítani a szakértő, hogy a lekért adatok tényyszerűek, valós tényeken alapulnak. A díjfizetések adataiból egyértelműen meg tudta állapítani, hogy az egyes szerződéseknél mely időpontban állt be a jutalék visszafizetési kötelezettség. A szerződések tételes elemzéséből állapította meg a szakértő a felperes által szerzett jutalékra való jogosultságot, a visszairási kötelezettséget és vetette össze ezt a banki utalások adataival. Mindezek alapján az elsőfokú bíróság a döntéshez szükséges tényeket teljeskörűen feltárta, a helyesen megállapított tényállásból levont jogi következtetései jogszerűek és megalapozottak.

A másodfokú bíróság döntése és jogi indokai

[43] A másodfokú bíróság az rPp. 256/A. § (1) bekezdésének f) pontja alapján tárgyaláson kívül bírálta el a fellebbezést.

[44] A másodfokú bíróság a fellebbezési kérelem és a fellebbezési ellenkérelem, és az ezekben előadott indokok korlátai között bírálta felül az elsőfokú bíróság ítéletét.

[45] Az alperes fellebbezési ellenkérelme az elsőfokú ítélet helybenhagyására irányult, fellebbezést vagy csatlakozó fellebbezést az elsőfokú ítélet indokolása ellen sem terjesztett elő, a felperes fellebbezési kérelme pedig nem támadta az elsőfokú bíróságnak azt a jogi következtetését, hogy a felperest a megbízási szerződés jogellenes felmondása miatt

17.995.378 forint kártérítés illeti meg az alperestől elmaradt haszon jogcímén. E kereseti kérelemről hozott döntés ezért a másodfokú bíróság felülbírálati jogkörén kívül esett. Egyik fél sem támadta fellebbezéssel az elsőfokú bíróságnak azt a megállapítását sem, hogy a biztosítási szerződéses állomány díjrendezetségét a megbízási szerződés VII.7.6.6. pontján alapuló vizsgálat során az átörökölt szerződések nélkül kell figyelembe venni (elsőfokú ítélet 19. oldal 3. bekezdés). Az elsőfokú bíróság csupán ismertette az ítélete jogi indokolásában a szakértő ettől eltérő – valójában a szakértő speciális szakértelmének körén kívül eső, jogkérdést érintő – álláspontját (elsőfokú ítélet 19. oldal 2. bekezdés, 20. oldal 1. bekezdés utolsó mondat).

[46] A fellebbezés nem megalapozott.

[47] Az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezésére a felperes fellebbezésében hivatkozott okokból nem volt szükség.

[48] Az elsőfokú bíróság a felperes valamennyi keresetét elbírálta, ide értve a 3.770.000 forint jutalék és annak késedelmi kamata megfizetésére irányuló keresetet is, ezért az elsőfokú ítélet megfelel az rPp. 213. §-ában előírt követelményeknek. Az elsőfokú bíróság a perben előterjesztett kereseti kérelmek körében ismertette a felperesnek ezt a kereseti kérelmét is (elsőfokú ítélet 9. és 10. oldal). A szakértő a szakvéleményében az A/8. számú kimutatás, a szakvélemény 11. számú mellékletében foglalt tételes szerződéskimutatás és az alperes számítógépes rendszerében tárolt adatok alapján azt állapította meg, hogy a felperest a 2011. március 7-ig közvetített szerződések alapján kötési jutalék címén 300.822.550 forint, eseti jutalék címén 182.446.000 forint, összesen 301.004.996 forint illette meg az alperestől. A szakértőnek ezt a megállapítását mindkét peres fél elfogadta. A felperes maga nyilatkozott úgy a 2021. október 28-án tartott tárgyaláson (21.G.40.901/2016/268. sorszámú tárgyalási jegyzőkönyv), hogy az A/8. számú kimutatás tartalmazza a 3.770.000 forint összegű követelését. A szakértő által a szakvéleményben megállapított 301.044.996 forint összegű jutaléknak így részét képezte a felperes 3.770.000 forint összegű jutalék igénye, amelynek alapját a felperes által a megbízási szerződés fennállása alatt közvetített, de az alperes által a megbízási szerződés megszűnését követően kötvényesített biztosítási szerződések után járó jutalék jelentette. A szakértő az alapszakvélemény 15. oldalán a felperes által 2011. március 7-ig közvetített szerződések után járó összes jutalék összegeként állapította meg a szakvéleményben rögzített 301.044.996 forint összegű jutalékot. Az elsőfokú bíróság ebből az összegből kiindulva bírálta el a felperes keresetét, ítélete ezért kiterjedt a 3.770.000 forint összegű kereseti követelésre.

[49] Az elsőfokú bíróság a keresetekről és a beszámítási kifogásról hozott érdemi döntése alapjául szolgáló számítást az ítélete indoklásában érthetően levezette, a számítás az elsőfokú bíróság saját – a szakvéleményre épülő – logikája szerint követhető volt annak ellenére, hogy a levezetett számításban az elsőfokú bíróság külön-külön tételként nem tüntette fel a felperes által a perben érvényesített 33.866.566 forint, 30.352.074 forint és 3.770.000 forint összegű jutalékokat. A szakértő által megállapított 301.044.996 forint összegű jutaléknak részét képezte a felperes által a perben érvényesített 33.866.566 forint, 30.352.074

forint és 3.770.000 forint összegű jutalék. Az elsőfokú bíróság a felperesnek járó 301.004.996 forint összegű jutalékból vonta le a 2013. március 7-ig felmerült összes visszaírandó jutalék összegét, 155.842.288 forintot, amelynek eredményeként azt állapította meg, hogy a felperest ténylegesen megillető, megszolgált jutalék összege 145.162.709 forint. Megállapította, hogy az alperes 217.184.989 forint jutalékelőleget fizetett meg a felperesnek, amely összegbe beleszámította az eseti számlára átvezetett 23.351.520 forint stornó tartalékot is. E számítás eredményeként jutott arra a következtetésre, hogy az alperes 72.022.280 forinttal több jutalékot fizetett meg a felperesnek, mint amekkora jutalékra a felperes a megbízási szerződés VII.7.3., VII.7.4. és IX.9.4.4 pontjai alapján ténylegesen jogosultságot szerzett. Levezette, hogy a felperes a részére kifizetett jutalékból 72.022.280 forint jutalék megtartására a megbízási szerződés alapján nem jogosult, és az ítéletének indokolásában azt is rögzítette, hogy az alperes ezt a követelését a perben tett nyilatkozatával beszámította a felperes keresettel érvényesített követelésébe. Az elszámolásban a felperesnek járó követésként vette figyelembe az eseti számlán elhelyezett 23.351.520 forint összegű stornó tartalékot, amelynek összegével csökkentette a felperes 72.022.280 forint összegű, az alperessel szemben fennálló, visszaírt jutalékból eredő tartozását. Ennek eredményeként a felperes alperessel szemben fennálló tartozásának összegét 48.670.760 forintban állapította meg. Az elsőfokú ítélet indokolásában levezetett számítás végeredményeként azt állapította meg, hogy az alperes által a felperesnek kártérítés címén fizetendő 17.995.378 forintot és annak a keresettel érvényesített késedelmi kamatát meghaladja a felperesnek az alperessel szemben fennálló, 48.670.760 forint összegű tartozása, ezért a keresetet elutasította. A felperes által a fellebbezésben hivatkozott 1.599.577 forint rendszeres díj nem képezte részét sem az alperes végleges beszámítási kifogásának, sem a felperes végleges kereseteinek, ezért ennek elszámolására az elsőfokú bíróságnak az ítélet indokolásában nem kellett kitérnie. Mindezek alapján az elsőfokú bíróság az rPp. 221. §-ában foglalt indokolási kötelezettségét nem sértette meg. Azt a kérdést, hogy az elsőfokú bíróság által a kereset és a beszámítási kifogás érdemi elbírálása során elvégzett számítás helytálló-e, az a perben bizonyított tényeken és az ügy elbírálásának alapjául szolgáló anyagi jogszabályok helyes értelmezésén és alkalmazásán alapul-e, az elsőfokú ítélet érdemi felülbírlata során lehetett és kellett megvizsgálni.

[50] A másodfokú bíróság maga sem észlelt olyan eljárási szabálysértést, ami miatt indokolt lett volna az rPp. 252. § (2) bekezdése alapján az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezése, és az elsőfokú bíróságnak a per újabb tárgyalására és újabb határozat hozatalára utasítása.

[51] Nem volt megalapozott a felperesnek az a hivatkozása sem, hogy az elsőfokú bíróság az ítéletét olyan szakvéleményre alapította, amelynek a helyességéhez nyomatékos kétség fér. Az elsőfokú eljárás során a szakvélemény írásbeli és szóbeli kiegészítését követően egyik peres fél sem indítványozta a szakvélemény további kiegészítését vagy más szakértő kirendelését, és arra a másodfokú bíróság álláspontja szerint sem volt szükség. A felperes ugyan mind az elsőfokú eljárásban, mind a fellebbezésében hivatkozott arra, hogy a szakvélemény a kiegészítést követően is aggályos többek között azért, mert a szakértő önkényesen nem az elsőfokú bíróság 21.G.40.901/2016/29. és 21.G.40.901/2016/103. sorszámú végzéseiben foglaltak szerint járt el, de ez az érvelése nem helytálló. Az elsőfokú bíróság a szakértő 2019. február 13-án érkezett megkeresésére a 2019. február 14-én kelt 21.G.40.901/2016/150. sorszámú végzésével tájékoztatta a szakértőt arról, hogy a helyszíni vizsgálatot lezárhatja, egyben felhívta arra, hogy a szakvéleményt 2019. március 31-ig

terjessze elő. Mindezek alapján a szakértő nem önkényesen tekintett el a 21.G.40.901/2016/29. sorszámú és 21.G.40.901/2016/103. sorszámú végzéssel előírt tételes vizsgálattól, hanem az elsőfokú bíróság felhívására.

[52] A szakvélemény a szakértő által alkalmazott vizsgálati módszer és a szakvélemény elkészítéséhez felhasznált adatok miatt sem aggályos. A per irataiból megállapítható, hogy az elsőfokú bíróság 2018. november 6-án 21.G.40.901/2016/139. sorszámon hivatalos feljegyzést vett fel arról, hogy a szakértő 21.G.40.901/2016/138. sorszámú beadványában foglaltakra tekintettel telefonon felvette a kapcsolatot a szakértővel és felhívta arra, hogy a szakvélemény kialakításakor a peres felek konszenzusán alapuló A/8. számú kimutatás alapján alakítsa ki a véleményét. Az alapszakvélemény és a kiegészítő szakvélemény előterjesztését követően a szakértő a szakvéleményét a per tárgyalásán szóban is kiegészítette. A szóbeli meghallgatása során megerősítette, hogy az A/8. számú kimutatásban feltüntetett szerződéseket tette vizsgálat tárgyává, a kiegészítő szakvéleményében pedig nyilatkozott arról, hogy nem kizárólag az alperes rendszerében szereplő adatokat vizsgálta. A szakértő a véleményében az igazságügyi szakértőkről szóló 2016. évi XXIX. törvény (a továbbiakban: Isztv.) 47. § (4) bekezdésének b) pontjában foglaltaknak megfelelően leírta az általa alkalmazott vizsgálati módszert, amelynek lényegét az elsőfokú bíróság is ismertette az ítéletének jogi indokolásában azzal, hogy azt megfelelőnek találta aggálytalan véleményadáshoz. A szakértő hangsúlyozta, hogy szűrőpróbaszerű vizsgálattal meg lehetett állapítani, hogy a periratokban, köztük az A/8. számú kimutatásban szereplő adatok megegyeznek az alperes rendszerében rögzítettekkel, és az alperes székhelyén a peres felek képviselőinek jelenlétében végzett szakértői vizsgálatok alapján nem talált olyan adatot, amely ne felelt volna meg a tényeknek és az okiratoknak. A kiegészítő szakvélemény mellékletét képező tanúsítvánnyal az alperes igazolta, hogy az informatikai rendszere mint elektronikus információs rendszer zárt. Az alperes által igazolt zárt rendszer, az alperes által részben papír alapon, részben CD-n a felperes és a szakértő rendelkezésére bocsátott adatok, a szakvéleményben foglaltak, továbbá a peres felek képviselőinek részvételével lefolytatott helyszíni szakértői vizsgálatokon felmerült körülmények alapján a felperesnek kellett volna határozott tényelőadást tennie arról, hogy az általa is megismert adatok esetén mely szerződések esetében vonja kétségbe, hogy az alperes informatikai rendszerében rögzített adatok nem felelnek meg az annak alapjául szolgáló okiratoknak, bizonylatoknak. A felperes azonban e tekintetben ilyen határozott tényelőadást nem tett, csupán általában vitatta, hogy az alperes számítógépes informatikai rendszere az adatokat nem a valóságnak megfelelően tartalmazza. A felperesnek ez az általánosságban megfogalmazott vitatása nem adott okot annak megfontolására, hogy a szakértői bizonyítás további kiegészítése vagy új szakértő kirendelése szükségessé váljon. A szakértő által alkalmazott, a szakvéleményben részletesen ismertetett és az elsőfokú bíróság által is megfelelőnek tartott vizsgálati módszer alkalmas volt arra, hogy a szakértő megalapozott véleményt adjon a beszámítási kifogás alapjául szolgáló biztosítási szerződések megszűnésével, a megszűnés okával és időpontjával, továbbá a megszűnés miatt visszafizetendő jutalék (visszaírt jutalék) összegével kapcsolatban. A másodfokú bíróság kiemeli, hogy a felperes a 2021. január 7-én tartott tárgyaláson tett nyilatkozatával a jutalék-visszaírás tekintetében a szakvéleményben foglaltakat a tanúk vallomásával megerősítetten elfogadta, és elfogadta a szakvéleményt az egyéb jutalékok tekintetében is (21.G.40.901/2016/239. számú tárgyalási jegyzőkönyv). A felperes egyéb nyilatkozataiban kizárólag a jutalék-visszaírást megalapozó tények körében vitatta a szakvélemény megállapításait, de nem tette vitássá a szakvéleményből, hogy a neki járó összes jutalék összege 301.004.966 forint, és részére az alperes az eseti számlán elhelyezett 23.351.520

forint jutalékkal együtt 217.184.989 forint jutalékot fizetett meg. E nyilatkozatok értékelése során a másodfokú bíróság figyelembe vette, hogy a szakértő a felperes által nem vitatott megállapításait is ugyanazon adatok – az alperes által a szakértő rendelkezésére bocsátott okiratok, bizonylatok és a zárt számítógépes rendszer adatai, továbbá a felperes jutalékjegyzékei – alapján tette, mint a visszaírt jutalékkal kapcsolatos megállapításokat. Mindezek alapján az sem indokolta az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezését, hogy a szakvélemény helyességéhez nyomatékos kétség férne, és ezért a bizonyítás kiegészítéseként szükséges lenne a szakvélemény további kiegészítése vagy más szakértő kirendelése [rPp. 182. § (3) bekezdés, 252. § (3) bekezdés].

[53] Az elsőfokú bíróság a bizonyítási eljárást a fellebbezéssel érintett körben a felperes keresetének és az alperes beszámítással érvényesített követelésének érdemi elbírálásához szükséges mértékben lefolytatta, a tényállást a felek előadása, a bíróság rendelkezésére bocsátott okirati és egyéb – CD-n rendelkezésre álló – bizonyítékok, a kihallgatott tanúk vallomása és a szakvélemény megfelelő értékelésével helytállóan állapította meg. A másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletének jogi indokolásával döntően egyetért, azt elsősorban a felperes fellebbezésében foglaltakra tekintettel egészít ki.

[54] Az elsőfokú bíróság helyesen állapította meg, hogy a felek között az rPtk. 474. § (1) bekezdésében szabályozott megbízási szerződés jött létre. A felek jogviszonyára a rPtk.-nak a megbízási szerződésre vonatkozó szabályai annyiban irányadóak, amennyiben a biztosítókrol és a biztosítási tevékenységről szóló 2003. évi LX. törvény (rBit.) és az ebben nem szabályozott kérdésekben a Küsztv. eltérően nem rendelkezik. A felek által megkötött megállapodás megfelel az rBit. 33. § (1) bekezdése szerinti biztosításközvetítői tevékenység ellátására vonatkozó szerződés feltételeinek, ezért a szerződés megszűnéséig terjedő időszakra – az rBit. eltérő rendelkezésének hiányában – a jutalék tekintetében a Küsztv. 9. § (1) bekezdésében és a 12. §-ában foglaltak megfelelően irányadóak.

[55] A felek a megbízási szerződés VII.7.1. pontjában a felperest megillető díjazásról a Küsztv. 9. § (1) bekezdésében foglaltakkal összhangban úgy rendelkeztek, hogy a felperest megbízási díj (jutalék) illeti meg a jutalékszabályzatban részletezett szabályok szerint. A Küsztv. 12. § (1) bekezdés b) pontja értelmében a felek megállapodhatnak abban, hogy a jutalék csak akkor és olyan mértékben esedékes, amilyen mértékben a harmadik fél teljesítette a biztosítási szerződést. A 12. § (2) bekezdése alapján a jutalék legkésőbb akkor esedékes, amikor a harmadik szerződő fél teljesítette a szerződést, vagy teljesítenie kellett volna, ha a megbízó is teljesített volna. A 12. § (5) bekezdése értelmében nem illeti meg jutalék a kereskedelmi ügynököt, ha a harmadik féllel kötött szerződés teljesítésére olyan okból nem kerül sor, amiért a megbízó nem felelős. A 12. § (6) bekezdése alapján, ha a kereskedelmi ügynök jutalékokra nem jogosult, illetve jogát elveszíti, köteles a már felvett jutalékot a megbízónak haladéktalanul visszafizetni. A jóhiszeműen felvett jutalék után visszafizetés esetében kamat nem jár. A 12. § (7) bekezdése előírja, hogy a 12. § (2) bekezdésben foglaltaktól a felek megállapodása a kereskedelmi ügynök hátrányára nem térhet el, továbbá érvénytelen az olyan megállapodás, amely alapján a kereskedelmi ügynök elveszítené a jutalékhoz való jogát akkor, ha a harmadik féllel kötött szerződés teljesítésére olyan okból nem kerül sor, amiért a megbízó felelős.

[56] A perben a felperes azt nem tette vitássá, hogy a jutalékgigény és a visszaírt jutalék vonatkozásában a felek megbízási szerződése, annak a VII.7.1., VII.7.3., VII.7.4., IX.9.4.4. és IX.9.4.5. pontjaiban foglalt kikötései a Küsztv.-nek megfelelő rendelkezést tartalmaznak. A fellebbezésében arra hivatkozott, hogy a jutalék-visszaírására és a visszatartott jutalékokkal történő elszámolásra vonatkozó szerződéses kikötéseket az elsőfokú bíróság tévesen értelmezte és alkalmazta.

[57] Lényegében helyesen állapította meg az elsőfokú bíróság, hogy a felperes a jutalék teljes összegét elszámolási jelleggel (előlegként) kapta meg az általa közvetített biztosítási szerződések kötvényesítését követően, és az valójában akkor vált véglegessé (az előlegként kapott jutalékot akkor tarthatta meg), ha a szerződési feltételek maradéktalanul teljesültek, vagyis a biztosítási szerződések tekintetében a megbízási szerződésben és a jutalékszabályzatban meghatározott fenntartási idő letelt. Ilyen szerződéses konstrukció keretében a felperesnek számolnia kellett azzal, hogy a jutalékot időlegesen kapta meg. A felperes üzleti kockázatának része volt, hogy az előleg végleges jutalékká válásához szükséges feltételek bekövetkeznek-e, mert ezek elmaradása esetén a jutalék visszafizetési kötelezettsége beállt. Amennyiben a kitűzött feltétel bekövetkezik, úgy az előlegként kapott jutalékot megtarthatta, ellenkező esetben azonban azt vagy annak egy részét a jutalékszabályzatban foglaltaknak megfelelően vissza kellett fizetnie. Ezt tükrözik a megbízási szerződés VII.7.1., VII.7.3., VII.7.4., VII.7.6.4., VII.7.6.5., IX.9.4.3., IX.9.4.4. és IX.9.4.5. pontjában foglalt, a Küsztv. 12. § (1) bekezdésének b) pontjában, a 12. § (2) bekezdésében és a 12. § (5)-(7) bekezdéseiben foglaltakkal összhangban álló rendelkezések.

[58] A perben a felperes azt állította, hogy az általa a megbízási szerződés hatálya alatt közvetített, az alperes és a szerződő fél között létrejött biztosítási szerződésekre tekintettel a keresettel érvényesített összegű jutalék illeti meg, amelynek teljesítését az alperes jogos ok nélkül tagadta meg. Ezzel szemben a perben az alperes azzal védekezett, hogy a keresettel érvényesített jutalék kifizetését alapos okkal tagadta meg, és a felperesnek vele szemben a közvetített biztosítási szerződések megszűnésére tekintettel visszaírt jutalék címén a keresettel érvényesített összeget meghaladó összegű fizetési kötelezettsége áll fenn.

[59] A perben mindkét fél elfogadta a szakértőnek azt a megállapítását, hogy a felperest a 2011. március 7-ig közvetített szerződések alapján kötési jutalék címén 300.822.550 forint, eseti jutalék címén 182.446.000 forint, összesen 301.004.996 forint illette meg az alperestől elszámolási jelleggel (előlegként). Elfogadták azt a szakértői megállapítást is, hogy az alperes a megbízási szerződés hatálya alatt összesen 217.184.989 forint jutalékot fizetett ki a felperesnek úgy, hogy ebből 23.351.520 forintot az eseti számlán helyezett el. A szakértő megállapította azt is, hogy a biztosítási szerződések egy, illetve két éven belül történt megszűnésére tekintettel a visszafizetendő jutalék összege 155.842.287 forint.

[60] A szakértő által megállapított, a felperesnek elszámolási jelleggel járó jutaléknak része a keresettel érvényesített 33.866.566 forint és 30.352.074 forint összegű

jutalék, amelyet az alperes a pert megelőzően a 65%-os díjrendezettségi szint elérése hiányára, a megbízási szerződés VII.7.6.6. pontjára hivatkozással tartott vissza. Ennek indoka azonban a pert megelőzően nem azt volt, hogy a felperes által átörökített 12 biztosítási szerződést a díjrendezettség számítása során figyelmen kívül kell hagyni, hanem egyéb ok – az alperes álláspontja szerint a díjrendezettségi mutatók felperes általi manipulálása – volt. Azt helyesen állapította meg az elsőfokú bíróság, hogy a megbízási szerződés VII.7.6.6. pontja alapján elvégzendő, a díjrendezettségi arány meghatározásához szükséges számítás során a felperes által átörökített 12 biztosítási szerződést figyelmen kívül kell hagyni, és ezzel a számítással a felperes szerződéses állományának díjrendezettsége a 65%-ot mindkét vizsgált időpontban elérte. Az elsőfokú bíróság által e körben kifejtetteket a másodfokú bíróság azzal egészíti ki, hogy az alperes a saját rendszerében és az ennek alapján készített, a perben csatolt 8/A. számú kimutatásban a 12 átörökített szerződést nem a felperes szerződéses állományába tartozó szerződéseként tartotta nyilván, és a díjrendezettséget a pert megelőzően ezek nélkül számította. Az alperes csak a perben előterjesztett szakvélemény alapján hivatkozott arra, hogy a szerződések átörökítéséhez nem járult hozzá, ezért az átörökített szerződéseket a díjrendezettségi arány számítása során figyelembe kell venni. A pert megelőző eljárása azonban arra utalt, hogy az átörökítéseket tudomásul vette, és a díjrendezettség számítása során az átörökített szerződéseket figyelmen kívül hagyta. A per érdemi elbírálása során azonban nem volt döntő jelentősége annak, hogy a pert megelőzően jogos volt-e az alperes részéről 33.866.566 forint és 30.352.074 forint összegű jutalék visszatartása a megbízási szerződés VII.7.6.6. pontjára hivatkozással. A felek között ugyanis a megbízási szerződés 2011. március 11-én megszűnt, és a felek perbe vitt jogvitája alapján az elsőfokú bíróság érdemi döntésével megtörtént a jutalékoknak a megbízási szerződés IX.9.4.4. pont utolsó mondatán alapuló, 2013. március 11-én esedékes végelszámolása. A végelszámolásban az alperes által visszatartott 33.866.566 forint és 30.352.074 forint jutalék a felperesnek elszámolási jelleggel (előlegként) járó jutalékok között szerepel. A bíróságnak arról kellett döntenie, hogy a jutalékok végelszámolásának eredményeként – egyrészt a felperesnek elszámolási jelleggel járó és részére ténylegesen kifizetett, másrészt a biztosítási szerződések egy, illetve két éven belül történt megszűnésére tekintettel visszaírandó jutalékok egyenlegeként – a felperes keresettel érvényesített követelése megalapozott-e.

[61] Mindezek alapján a perben annak volt döntő jelentősége, hogy a biztosítási szerződések egy, illetve két éven belül történt megszűnésére tekintettel terheli-e, ha igen milyen összegű jutalék-visszafizetési kötelezettség a felperest. A perben a felperes egyrészt általánosságban vitatta a beszámítási kifogás alapjául szolgáló biztosítási szerződések díjnyemfizetés miatti megszűnését arra hivatkozva, hogy a perben az alperes ezt a tényt a biztosítottaknak küldött értesítéssel nem bizonyította. Ezen túlmenően szintén általánosságban arra is hivatkozott, hogy a megbízási szerződés megszűnését követően az alperes nem biztosította számára, hogy a biztosítási szerződésekkel kapcsolatos szerződésrendezési kötelezettségének eleget tegyen, és ezt a tevékenységet az alperes maga sem végezte el, ezért a beszámítással érintett biztosítási szerződések olyan okból szűntek meg, amelyért az alperes felelős. A szakvéleményt azonban a jutalék-visszaírással kapcsolatban a felperes is elfogadta, míg a szakértő által a jutalékszabályzatban foglaltakra is figyelemmel végzett számítás matematikai helyességét, annak összecszerű eredményét sem az elszámolási (előlegnek minősülő) jutalék, sem a ténylegesen kifizetett jutalék, sem a visszaírt jutalék tekintetében a felek egyike sem vonta kétségbe. A másodfokú bíróság kiemeli, hogy a felperes az elsőfokú bíróság felhívása ellenére ugyan nem csatolta a jutalékszabályzatot, de a jutalékszabályzatnak a jutalék-visszaírás számítása szempontjából releváns tartalmát a szakértő a szakvéleményében ismertette. Eszerint a biztosítási szerződés

egy éven belüli megszűnése esetén – a biztosított halála miatt történt megszűnés esetét kivéve – a jutalék-visszaírás megegyezik a kifizetett jutalék mértékének 100 %-ával, míg a második évben megszűnt biztosítási szerződések esetén – ide nem értve a biztosított halála miatt történt megszűnést – a visszaírt jutalék összege a jutalékként kifizetett összeg 50 %-a. A jutalékszabályzatnak a jutalék-visszaírás számítása szempontjából releváns tartalma így a per elbírálásához rendelkezésre állt, az eljárás során a peres felek egyike sem állította, hogy a jutalékszabályzat a szakvéleményben ismertetettektől eltérő rendelkezéseket tartalmaz. A szakértő által e rendelkezések alapján végzett számítás helyességét a peres felek egyike sem vonta kétségbe.

[62] A másodfokú bíróság nem tartotta megalapozottnak a felperesnek azt a hivatkozását, hogy az alperes a beszámítási kifogás alapjául szolgáló biztosítási szerződések díj nemfizetés miatti megszűnését nem bizonyította. Az alperes a már kifejtettek szerint aggálytalannak minősülő szakvéleménnyel, a felperes, a bíróság és a szakértő rendelkezésére bocsátott okiratokkal, adatokkal bizonyította, hogy a beszámítás alapjául megjelölt biztosítási szerződések az alapszakvélemény 13. számú mellékletében feltüntetett időpontban és okból – a díj nemfizetése miatt vagy az ügyfél kérésére – törlésre kerültek. A felperes a részben papír alapon a rendelkezésére bocsátott okiratok, a részben CD-n rendelkezésére bocsátott adatok, a 8/A. számú kimutatásban összefoglalt adatok, a szakvélemény és az annak mellékletét képező összesített adatok, a szakértő által a felek – köztük a felperes – képviselőjének részvételével végzett helyszíni vizsgálaton hozzáférhetővé vált információk alapján sem tett tényelődást arra, hogy pontosan mely szerződések esetében állítja, hogy azok az alperes nyilvántartásától és a szakvéleményben foglaltaktól eltérően a jutalékszabályzatban meghatározott időn át a biztosítási díj fizetése alapján fennálltak, vagy azok más időpontban és más okból szűntek meg, mint amit az alperes nyilvántartása és a szakvélemény rögzít. A szerződések megszűnésének általános vitatása pontos tényelődás nélkül nem volt alkalmas sem az alperes nyilvántartásának, sem a szakvélemény helyességének a kétségbe vonására a biztosítási szerződések megszűnésével kapcsolatban. A szakértő a vizsgálatát az általa szükségesnek tartott körben az alperes adatállományából kinyert adatok alapján végezte. A már kifejtettek szerint a szakértő által alkalmazott vizsgálati módszer az alperes zárt informatikai rendszerére tekintettel megfelelő volt ahhoz, hogy a szakértő meggyőződjön arról, hogy az alperes informatikai rendszere az abban rögzített adatok alapjául szolgáló alapbizonylatokkal összhangban álló adatokat tartalmaz. A szakértő a táblázatban foglalt és az alperes informatikai rendszerében rögzített adatok tételes vizsgálata alapján adott szakvéleményt a biztosítási szerződések megszűnéséről, annak időpontjáról és okáról. Helytállóan hivatkozott arra az alperes, hogy az rPtk. 543. § (1) bekezdése alapján a biztosítási szerződés a biztosítási díj esedékességétől számított 30. nap elteltével megszűnik, ha addig a hátralékos díjat nem fizették meg, és a szerződő a díjfizetésre halasztás sem adott. Az rPtk. 543. § (1) bekezdése alapján a biztosító a díjfizetésre nem köteles halasztást adni, a bírósági út igénybevételét nem köteles meghosszabbítani, és a biztosítási szerződés megszűnéséről sem köteles értesíteni a szerződő felet. Az alperes a szerződő feleknek küldött értesítők és az azokhoz tartozó postai feladóvevények csatolása nélkül is eleget tett az életbiztosítási szerződések megszűnésével, a megszűnés időpontjával és módjával kapcsolatban őt terhelő bizonyítási kötelezettségének.

[63] Nem volt megalapozott a felperesnek az a hivatkozása sem, hogy az alperes felróható magatartására vezethető vissza a beszámítási kifogás alapját képező biztosítási szerződések megszűnése. A megbízási szerződés IX.9.4.6. pontjában a felek úgy

rendelkeztek, hogy a megbízási szerződés megszűnésének napján megszűnik a felperesnek az általa közvetített és gondozott biztosítási szerződésekkel kapcsolatos minden joga és kötelezettsége, így a megbízási szerződés V.5.1. pontján alapuló állományvédelmi tevékenység ellátásával kapcsolatos joga és kötelezettsége. A felek a megbízási szerződésben az alperest terhelő állományvédelmi kötelezettséget nem írtak elő, és a biztosítási szerződések meghatározott időn belüli megszűnését (törlését) objektív alapon értékelték a jutalék visszakövetelési igény alapjaként. A megbízási szerződésük és a jutalékszabályzat perben releváns része összhangban áll a Kúsztv. 12. § (5) bekezdésében foglaltakkal, amelynek értelmében a jutalék akkor nem illeti meg az ügynököt – magatartása felróhatóságának hiányától függetlenül – ha a harmadik féllel kötött szerződés teljesítésére olyan okból nem kerül sor, amiért a megbízó nem felelős. Ez a szabályozás egyben azt is jelenti, hogy az ügynököt megilleti a jutalék, ha az általa közvetített szerződés teljesítésének elmaradásáért a megbízó felelős. A Kúsztv.-nek ettől a rendelkezésétől a szerződő felek a szerződésükben nem tértek el. A felek megbízási szerződésének és az annak részét képező jutalékszabályzatnak a lényege azt volt, hogy a felperest az általa közvetített biztosítási szerződések után a biztosítási szerződés létrejöttkor már felvett jutalék akkor illette meg véglegesen a teljes összegben, ha a szerződő fél a szerződést a jutalékszabályzatban megállapított fenntartási ideig teljesítette, és ez a teljesítés nem az alperesnek felróható okból maradt el. Az rPp. 164. § (1) bekezdése értelmében a per eldöntéséhez szükséges tényeket annak a félnek kell kétséget kizáró módon bizonyítani, akinek érdekében áll, hogy azt a bíróság való tényként elfogadja. Ennek megfelelően a felperesnek kellett volna bizonyítani, hogy a biztosítási szerződések megszűnéséért, adott esetben díjfizetés elmaradásáért a megbízó biztosító a felelős, vagyis az életbiztosítási szerződések az alperesnek felróható okból szűntek meg. Ezzel szemben meghatározó jelentősége annak van, hogy a biztosítási díjat a biztosítottnak kell fizetnie, a díjfizetés elmulasztása nem a biztosító, hanem a biztosított szerződésszegése. A biztosítónak alapvető érdeke fűződik a díjak fizetéséhez, behajtásához, a biztosítási szerződések fennmaradásához, fenntartásához, mert a díjakból képződik a bevétele, majd a nyeresége. A biztosítónak nem fűződik érdeke ahhoz, hogy a biztosítási szerződések megszűnjenek. A felperes egyoldalú és általános hivatkozásával ellentétben a perben rendelkezésre álló adatokból nem következik az, hogy a felperes által közvetített biztosítási szerződések teljesítése – a biztosítottak díjfizetése – olyan okból maradt el, amelyért az alperes felelős lenne. A rendelkezésre álló adatok alapján nem volt megállapítható olyan konkrét mulasztás az alperes részéről, amely közrehatott volna a biztosítási szerződések megszűnésében, törlésében, ezért bizonyított tényként az alperes felróható közrehatását nem lehetett megállapítani.

[64] Mindezek alapján érdemben is helytálló volt az elsőfokú bíróság által az aggálytalan szakvélemény alapján megállapított tényeken alapuló elszámolás. Helyesen állapította meg az elsőfokú bíróság, hogy a felperest elszámolási jelleggel (előlegként) összesen 301.004.996 forint jutalék illette meg. Ezzel szemben a 2013. március 11-én esedékes végleges elszámolás alapján a felperes által közvetített biztosítási szerződések megszűnése miatt visszaírandó összes jutalék összege 155.842.288 forint volt. Ezzel az összeggel csökkentve a 301.004.996 forint összegű elszámolási jellegű jutalékot, a felperest véglegesen megillető jutalék összege 145.162.709 forint. Ez az az összeg, amelyre a felperes az általa a megbízási szerződés hatályban léte alatt közvetített biztosítási szerződések tekintetével végleges jutalékként ténylegesen jogot szerzett. Ehhez az összeghez képest azonban az alperes ténylegesen 193.833.469 forint jutalékelőleget fizetett meg a felperesnek, és további összesen 23.351.520 forint stornó tartalékot vezetett át az eseti számlára, amely utóbbi összeggel a felperes a megbízási szerződés megszűnésétől számított két évig az alperes

hozzájárulása nélkül nem rendelkezhetett szabadon. A 193.833.469 forint jutalékelőleg és a stornó tartalékba helyezett 23.351.520 forint együttes összege 217.184.989 forint, ami a felperest véglegesen megillető 145.162.709 forint összegű jutalék összegénél 72.022.280 forinttal több. Ezt az utóbbi összeget az alperes a perben mint visszaírt jutalékot beszámítási kifogással érvényesítette. A 72.022.280 forint visszaírt jutalékot az elsőfokú bíróság helyesen csökkentette az eseti számlán elhelyezett 23.351.520 forinttal, mert ezt az utóbbi összeget a felperes ténylegesen nem kapta meg az alperestől. E számítás eredményeként a felperesnek az alperessel szemben fennálló, visszaírt jutalékból eredő tartozása 48.670.760 forint, míg az alperes elmaradt haszon címén 17.995.378 forint megfizetésére köteles a felperes részére. A felperes tartozása az alperessel szemben nagyobb összegű, mint az alperes tartozása a felperessel szemben, ezért helytállóan döntött az elsőfokú bíróság, amikor a keresetet elutasította. Az alperes a perben beszámítással érvényesített visszaírt jutalék után késedelmi kamatot nem kért, ezért a per érdemi elbírálására nem hatott ki az, hogy a pert megelőzően a visszaírt jutalékkal kapcsolatos elszámolási kötelezettségének a felperessel szemben eleget tett-e, a visszaírt jutalék visszafizetésére felszólította-e a felperest.

[65] Mindezek alapján helytálló volt az elsőfokú bíróság keresetet elutasító döntése. A másodfokú bíróság ezért a fentiekben kifejtett részletes indokok alapján az elsőfokú bíróság ítéletét az rPp. 253. § (2) bekezdése alapján helybenhagyta.

[66] A felperes fellebbezése nem volt sikeres, ezért az rPp. 78. § (1) bekezdése alapján köteles az alperes jogtanácsosi munkadíjban felmerült másodfokú perköltségét az alperesnek megfizetni. A másodfokú bíróság az alperes jogi képviselőjének munkadíját a 109.335.538 forint fellebbezési értéket figyelembe véve, de az alperes jogi képviselője által a másodfokú eljárásban kifejtett tényleges képviseleti tevékenységgel arányban álló összegben állapította meg a 32/2003. (VIII.22.) IM rendelet 3. § (2), (5) és (6) bekezdése alapján. A felperes az illetékfeljegyzési joga folytán le nem rótt 2.500.000 forint feljegyzett fellebbezési illetéket a 6/1986. (VI.26.) IM rendelet 13. § (2) bekezdése alapján köteles az államnak megfizetni az adóhatóság külön felhívására.

Budapest, 2022. március 23.

Dr. Pusztai Anita
a tanács elnöke

Dr. Lupóczné dr. Krammer Edit
előadó bíró

Dr. Dulai Erzsébet
bíró